

Jeugdboekenmaand | thema tijd

Hallo filosoferfan!

Fijn dat je aan de slag wil om te filosoferen met kinderen.

Het thema van de jeugdboekenmaand 2025 is 'tijd'.

In deze fiche vind je allerlei activiteiten om te filosoferen rond dit thema.

Je krijgt in deze bundel allerlei activerende opdrachten om stil te staan bij onze beleving van tijd. Vertrek vanuit een strip, een tijdsbalk, teletijdmachine of andere leuke werkvormen. En denk vervolgens samen na over tijd. Gaat tijd traag of snel? Wat is 'lang geleden'? Waar was je voor je geboorte? Wil jij je toekomst kennen? En zo veel meer.

Elke activiteit kan je afzonderlijk inplannen, in gelijk welke volgorde. Je kan ook zelf het aantal activiteiten kiezen. Bovendien staan de activiteiten los van de geselecteerde jeugdboeken. Zo zijn de activiteiten flexibel inzetbaar en hoop ik van harte dat veel kinderen kunnen ervaren dat filosoferen een feest is!

Filodroom kan jouw hulp gebruiken bij het verspreiden van filosoferen. Dat kan door op de hoogte te blijven via de sociale media van Filodroom: facebook en instagram. Je kan bijvoorbeeld interessante berichten delen met je netwerk, leuke actiefoto's delen met vermelding @filodroom.

Geen fan van sociale media? Schrijf je dan in op de nieuwsbrief. Dat kan door je mailadres achter te laten via de website of via deze qr-code:

Hopelijk tot snel,
Katrien

Traditiegetrouw deel ik graag een gedicht dat binnen het thema past.

Hier komt het:

DE TIJD

Waarom moeten hele uren
twee halve uren duren?
Waarom begint er na een dag
als je een nacht lang wacht,
een nieuwe dag?
Wat is er nu voor aardigheid
aan het tellen van de tijd?

Eén uur.

Halftwee.

Maandag.

Dinsdag.

Ik doe niet langer mee.

Maart.

April.

Zomer.

Winter.

Ik doe wat ik wil.

Mijn tijd raakt nooit meer op.

Ik zet gewoon de wijzers stop.

Etenstijd?

Bedtijd?

Tijd om op te staan?

Ik trek de stekker

uit de wekker.

Ik hoor geen klok meer slaan.

Ik maak een einde aan de strijd.

Ik ga zwemmen in de tijd.

De Tijd, A. van Dam

Uit: *Een heel jaar zes*. Van Holkema & Warendorf. 2007

Stripverhaal

Raadsels

Deze activiteiten kan je gebruiken als een verkennende start. Via een ludiek stripverhaal laat je de kinderen meedoen aan een quiz over tijd. Ze denken na over raadsels en vragen rond tijd. Nadien kan je Immanuel Kant ter sprake brengen. Daar horen ook weer enkele raadsels bij.

Materiaal

Stripverhaal voor begeleider (met antwoorden) (p.16-17)

Stripverhaal voor kinderen (zonder antwoorden), projecteer of print 1x per kind (p.18-19)

Raadsels Immanuel Kant, 1x per kind (p.20)

Verloop

°**stripverhaal:** Lees het stripverhaal klassikaal.
Verdeel drie rollen. De oranje tekstballonnen zijn voor de presentator.
Groen voor een deelnemer. Blauw voor een andere deelnemer.
Na het lezen van elke vraag pauzeer je.
Op de versie van de kinderen is het antwoord telkens leeg.
Laat de kinderen nadenken en hun antwoorden noteren/vertellen.

°**informatie Kant:** Lees de tekst hieronder over Immanuel Kant luidop voor.
*Kom jij vaak te laat omdat je nog van alles moet doen?
Dan kun je nog veel leren van de Duitse filosoof Immanuel Kant (1724-1804). Hij deed alles stipt op tijd, op vaste momenten op de dag. Volgens de verhalen maakte hij iedere middag om half vier een wandelingetje door zijn stad Königsbergen.
De huisvrouwen in zijn straat hielden hem altijd goed in de gaten. Zodra Kant langskwam, konden zij de klokken, die wat trager waren gaan lopen, meteen goed zetten. Hij was zo regelmatig met zijn wandeling dat iedereen op hem kon rekenen!
Gek genoeg was Immanuel Kant ook de filosoof die zei dat ruimte en tijd eigenlijk niet écht bestaan. Deze twee dingen zitten alleen zó vast in onze ogen en onze hersenen, dat we er niet omheen kunnen. Het is alsof je een bril op hebt die je nooit meer af kunt zetten.*

°denkcoefeningen: Maak twee groepen.

De ene groep lost individueel de raadsels op.

De andere groep voert een (kort) filosofisch kringgesprek met jou als begeleider.

Nadien wissel je.

Voor de raadsels denken de kinderen 5 min. zelf na.

Dan 5 min. per twee.

Voorzie een correctiesleutel zodat ze ook kunnen verbeteren.

Voor het kringgesprek laat je de kinderen een boeiende vraag kiezen.

Voer een stemming uit.

Toon daarvoor de lijst op het einde van het stripverhaal.

Laat de kinderen een tiental minuten praten over hun ideeën.

Als begeleider ga je hun inbreng bevestigen (verbaal/non-verbaal) en ga je structuur bieden en samenvatten.

Wil je dat de kinderen hun antwoorden kritisch benaderen?

Wil je dat de kinderen niet enkel hun eigen antwoord één voor één vertellen?

Stimuleer kinderen dan tot een filosofisch onderzoek door volgende vragen te gebruiken:

OM IDEE TE VERDUIDELIJKEN

- Kan je kort herhalen?
- Wat bedoel je daarmee?
- Waarom denk je dat?
- Kan je een voorbeeld geven?

OM IDEE KRITISCH TE BEKIJKEN

- Hoe weet je dat zo zeker?
- Is dat altijd zo?

OM STANDPUNTEN TE ONDERZOEKEN

- Is iedereen het daarmee eens?
- Kan het nog veranderen?
- Hoe kan dat?
- Kan je je voorstellen dat het niet zo is?

OM IDEEËN TE VERGELIJKEN MET ELKAAR

- Is dat hetzelfde als wat ... zei?
- Sluit dit aan bij wat ... zei?

Snel of traag

Ordenen

Kinderen vertellen hoe zij tijd aanvoelen in een bepaalde situatie. Ze ervaren dat tijdsbeleving kan verschillen van kind tot kind en van moment tot moment. Kinderen leren hun ideeën onder woorden brengen en luisteren naar elkaar.

Materiaal

Pijl snel of traag, 1x per groep (p.21)

Kaartjes, 1x per groep (p.22-23)

Werkwijze kaartjes: Knip langs stippellijn buitenzijde.

Plooi langs doorlopende lijn.

Kleef de beide zijden aan elkaar met lijm.

Lamineer eventueel. Knip verder uit langs stippellijnen.

Verloop

°zandloper:

Vroeger hadden mensen nog geen klokken. Toen wisten ze gewoon door het licht van de zon hoe laat het was. Later gingen ze naar de schaduwen van bergen of grote stenen kijken om te zien waar de zon stond, en zo konden ze uitrekenen hoe ver ze al in de dag zaten. Nog later is de zandloper uitgevonden. Het duurt even voordat de korrels door de trechter zijn gevallen en dat duurt precies altijd even lang. Zo kun je met de beweging van de korrels tijd meten.

Om er zelf eentje te knutselen ga je als volgt te werk:

- Vul één drankfles (van 0,5l) met fijne zandkorrels, ongeveer halfvol.
- Kleef een papiertje op de opening.
- Maak een piepklein gaatje in het papiertje.
- Zet de andere drankfles (van 0,5l) er met de opening bovenop.
- Maak ze aan elkaar vast met stevige tape.
- Draai nu het bouwwerk om. Gebruik een stopwatch om te meten hoeveel minuten en/of seconden de zandloper duurt.

°ordenen:

Draai de zandloper van 1 minuut twee maal om.

Probeer elke seconde in stilte te volgen.

Duurde dit lang? Of ging de tijd snel voorbij?

Soms heb je het gevoel dat de tijd traag voorbij gaat.

Soms denk je dat de tijd snel voorbij gaat.

Zet de kinderen in groepjes/per twee aan het wek.

Ze rangschikken de prenten van traag naar snel.

De kaartjes kunnen ook links/rechts naast het blad liggen.

Is dat voor iedereen hetzelfde?

Of is het moeilijk om tot eenzelfde antwoord te komen?

Hoe komt dat?

Is er een verschil tussen jongens en meisjes?

Speelt karakter een rol? Speelt opvoeding een rol?

Tijdsbalk

Ordenen

Hier gaan kinderen stilstaan bij tijdsaanduidingen. Wat normaal gezien heel helder is, kan plots onduidelijk zijn. Ze moeten overleggen met elkaar en door middel van argumenten en voorbeelden tot eensgezindheid komen. Nadien zijn er enkele vragen over het begrip 'nu'. Ook staan de kinderen stil bij hun eigen leven, van voor de geboorte tot kind.

Materiaal

Kaartjes, 1x (OF uitknippen en in trekzakje steken)(p.24)

(OF op bord noteren)

Tijdlijn, 1x per groep (uitknippen en aan elkaar kleven)(p.25)

Tekst 'Waar was je voor je geboorte?', 1x per groep (p.26)

Potlood, gom, rood en blauw kleurpotlood en markeerstift, 1x per groep

Verloop

°kaartjes leggen: Verdeel in groepen van ongeveer 3-5 kinderen.

Elke groep neemt een potlood met gom.

Elke groep krijgt één tijdlijn.

Lees een kaartje luidop voor en/of noteer op het bord.

De kinderen kiezen een passende plaats op de tijdlijn.

Ze leggen uit waarom ze voor die plek kiezen.

Is iedereen het eens? Klopt het?

Kinderen schrijven het ergens op hun tijdlijn.

Woorden mogen in de loop van de opdracht nog verplaatsen, als dat nodig zou zijn.

°diepe vragen 1: Lees een vraag luidop voor.

Geef kinderen enkele tellen individuele denktijd.

Nadien zoeken ze met hun groepje het meest juiste antwoord op de vraag.

Is tijd oneindig? Blijft de tijdlijn doorlopen? In beide richtingen?

Hoe lang duurt 'nu'? Hoeveel dingen kunnen er 'nu' gebeuren?

Is 'nu' in Amerika hetzelfde als in België of India?

Wat komt er na 'nu'?

°aanduiden:

Kinderen kiezen één leerling uit hun groepje uit. Die duidt aan:

... wanneer hij/zij geboren is. (met een rode bol)

... wanneer hij/zij van baby in een kind veranderde. (met een blauwe bol)

... hoe lang zijn/haar leven loopt. (kleur in van begin tot nu)

°diepe vragen 2:

Lees een vraag luidop voor.

Geef kinderen enkele tellen individuele denktijd.

Nadien zoeken ze met hun groepje het meest juiste antwoord op de vraag.

Wanneer begint je leven? Als je geboren bent? In de buik van mama? ...

Wanneer exact verander je van baby in kind? Wat gebeurt er dan?

Kan je je eigen geboorte herinneren?

Blijf je jezelf als je ouder wordt?

Wat is het tegenovergestelde van groeien?

°Socrates:

Lees uitleg over Socrates klassikaal voor.

De filosoof Socrates leefde van 470 v.C. tot 400 v. C. Hij vroeg altijd door en door. Mensen werden er soms gek van. Hij kreeg daarom ook de bijnaam 'de horzel'. Je weet wel, zo'n paardenvlieg die heel erg kan steken.

Zo irritant vonden ze hem! Maar wat Socrates deed is wat een filosoof altijd doet: hij zaait verwarring. Hij nam geen antwoord klakkeloos aan en stelde ieder antwoord weer ter discussie. Zo moesten zijn gespreksgenoten dieper nadenken en begonnen ze te twifelen aan hun eigen standpunten. En dat vond Socrates alleen maar goed natuurlijk, want hij wist alleen zeker dat er niets zeker te weten valt. Dus hij bracht mensen op het goede pad! Van diep nadenken word je wijs, zou je kunnen denken.

Twee kinderen uit de groep lezen de tekst 'waar was je voor je geboorte'.

Kind 1 leest de tekstballonnen links.

Kind 2 leest de tekstballonnen rechts.

Na het lezen, onderstrepen ze in de tekst waar ze het niet mee eens zijn.

Ze markeren waar ze het wel mee eens zijn.

Teletijdmachine

Creatief denken

Bij dit onderdeel horen verschillende opdrachten waarbij de kinderen creatief en logisch denken moeten combineren. Ze gaan hun antwoorden uitwisselen met elkaar. Vervolgens laat je hen spreken over enkele filosofische vragen. Je kan ervoor kiezen om te eindigen met een creatieve verwerking.

Materiaal

Cursusblad, 1 per kind (of maak voor jonge kinderen een blad met de vragen op)
Afbeeldingen teletijdmachines (p.27-29)

Verloop

°terug terug terug:

Vertel kinderen dat ze gaan tijdreizen.
Om te beginnen gaan we terug in de tijd.
Kinderen nemen een cursusblad.
Ze noteren hun antwoorden.
-Waar was je 10 minuten geleden?
-Waar was je een uur geleden?
-Waar was je gisteren?
-Waar was je een jaar geleden?
-Waar was je vijf jaar geleden?
-Waar was je 10 jaar geleden?
-Waar was je 100 jaar geleden? 1000 jaar geleden?
1 miljoen jaar geleden?

°teletijdmachines:

Ze stappen nu in verschillende voertuigen om door de tijd te reizen.

Eerst reizen ze met een typemachine. (toon afbeelding p.27)

- Schrijf een vraag op voor JIJ 10 jaar later.
- Schrijf een mededeling voor JIJ 10 jaar terug.

Nu reizen ze met een microgolfoven. (toon afbeelding p.28)

- Kies een voorwerp uit de toekomst dat je naar nu wil brengen.
Het voorwerp moet in de teletijdmachine passen.

Tot slot ze reizen met een telefooncabine. (toon afbeelding p.29)

-Kies een persoon uit het verleden die je naar nu wil brengen.

-Naar welke periode uit het verleden wil je jezelf terugsturen?

Vorm een binnencirkel en een buitencirkel.

Kinderen hebben het cursusblad bij de hand.

Ze vertellen aan elkaar de antwoorden die ze noteerden.

Schuif drie keer door.

Laat ze nadien aan de klas vertellen: Wie hoorde iets interessants?

°diepe vragen:

Lees een vraag luidop voor.

Geef kinderen enkele tellen individuele denktijd.

Nadien laat je enkele kinderen aan het woord.

Controleer regelmatig of iedereen het eens is.

Laat hen voorbeelden en (tegen)argumenten geven.

Moeten we het verleden bewaren?

Wanneer stopt het verleden?

Wat is belangrijker: het verleden of de toekomst?

°tijdscapsule:

Knutsel een tijdscapsule.

Kinderen denken na wat ze willen wegsteken in de capsule.

Het moet in de capsule passen.

Knuffel, een briefje, foto's, muziek, ...

Enkele suggesties:

<https://nl.wikihow.com/Een-tijdscapsule-maken>

<https://studio.hetklokhuis.nl/project/160/Tijdscapsule-maken>

Ramp of plan?

Gevolgen

Eerst activeer je de kinderen aan de hand van een schilderij. Nadien zet je hen aan het denken over de gevolgen van het leven zonder klokken. Wat zijn de gevolgen voor jezelf? Voor je ouders? Voor de natuur? Is het resultaat een ramp of een plan? Je stimuleert hen ook om een tegenovergesteld scenario te bedenken.

Materiaal

Schilderij van Dali (p.30)

Werkblad hokjesdenken, 1x recto verso per groep (p.31-32)

Verloop

°kunstwerk:

Toon de afbeelding (p.30) en vertel:

Dit is een kunstwerk van de Spaanse schilder Salvador Dali.

Hij leefde van 1904 tot 1989.

Bespreek: Wat valt onmiddellijk op?

Waarom hangen de klokken van Dali slap?

Bedenk een passende titel.

(Het schilderij heet 'De volharding der herinnering')

°scenario:

Zet kinderen per 2 of 3 aan het werk met het blad 'hokjesdenken' (p...)

Wat als alle klokken ter wereld zouden stilvallen?

Bedenk een gevolg voor jezelf en vul het eerste vak in: Dan ...

Vertrek nu vanuit dat gevolg en vul het vak eronder in. Dan ...

Zo noteer je vijf stappen.

Doe nu hetzelfde voor de andere kolommen:

Voor je ouders? Voor de natuur?

Wat is je eindresultaat? Lijkt je dat een rampscenario of een toekomstplan?

Als jij op een rampscenario uitkomt, probeer dan de oefening

nog eens te doen op de achterzijde zodat je op iets positiefs uitkomt.

Als jij op een positief einde uitkomt, probeer dan de oefening nog eens te doen op de achterzijde zodat je op een rampscenario uitkomt.

Gesprekshappertje

Kort en krachtig

Het Gesprekshappertje is een veelzijdig en tijdloos spelletje. In elk happertje zitten verscheidene filosofische vaardigheden verborgen zoals ordenen, argumenteren, creatief denken, gevolgen benoemen, mening verwoorden, ...

Materiaal

Overzichtsblad overkoepelende wedstrijd (punten kinderen)

De vouwblaadjes en de uitleg om met het Gesprekshappertje aan de slag te gaan, vind je op www.filodroom.be onder het tabblad materiaal. Of rechtstreeks via volgende links:

Uitleg: <https://filodroom.be/wp-content/uploads/2021/11/filodroom-filosoferen-met-kinderen-gesprekshappertje-uitleg.pdf>

Gesprekshappertje thema tijd: <https://filodroom.be/wp-content/uploads/2021/11/filosoferen-met-kinderen-gesprekshappertje-over-tijd.pdf>

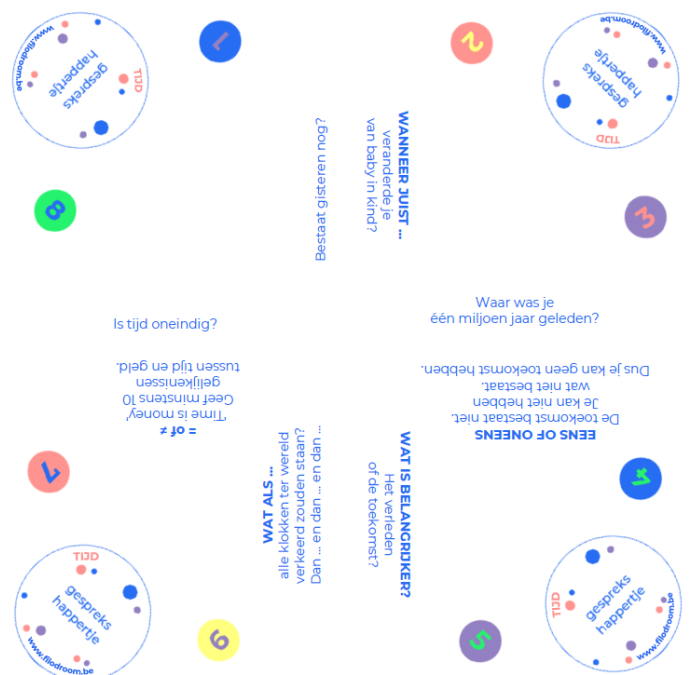
Verloop

Laat de kinderen kennismaken met het gesprekshappertje.

Stimuleer de kinderen om op zoek te gaan naar het meest juiste antwoord.

Noteer enkele vragen op het bord die ze daarvoor kunnen gebruiken tijdens hun gesprek:

- Waarom denk je dat?
- Wat bedoel je daarmee?
- Hoe weet je dat zo zeker?
- Kan het ook anders?

Toekomst voorspellen

Tekenopdracht

Voor, tijdens of na het tekenen denken kinderen na over het verleden, de toekomst en tijdreizen. Kinderen proberen een zinvol antwoord te geven, waarbij fantaseren mag als het maar haalbaar is. Door met elkaar in gesprek te gaan, verbeteren ze hun ideeën en hun tekeningen.

Materiaal

Tekenbladen

Verloop

Leg onderstaande opdrachten in drie hoeken. Laat de kinderen doorschuiven van de ene hoek naar de andere. Of maak een selectie uit de opdrachten om in een hoekenwerk te steken. Bij elke tekenopdracht horen achteraf ook enkele vragen. Die bespreken ze in kleine groep.

°toekomstmens: **TEKEN:** Hoe zou de mens er over 100 jaar uitzien?

Over 1000 jaar?

VRAGEN: Zouden mensen later meer lichaamsdelen kunnen hebben?

Zouden mensen ouder kunnen worden?

Gaat de aap de wereld overheersen?

Gaat de robot de wereld overheersen?

Kan de oerknal zich nog eens herhalen?

Zou de klimaatverandering ook de mens veranderen?

Zouden er verdwenen beschavingen zijn?

°tijdreizen: **TEKEN:** Wat voor machine zou je nodig hebben om door de tijd te reizen?

VRAGEN: Zou je echt kunnen tijdreizen?

Denk je dat er al mensen uit de toekomst hier gekomen zijn?

°wensen: **TEKEN:** Hoe ziet jouw toekomst eruit?

VRAGEN: In welke tijd wil jij het liefst leven? Verleden, heden of toekomst?

°podcast:

Deze hoek kan je toevoegen als extra (wacht)opdracht.

Vooraf voor grotere kinderen geschikt.

Aflevering van Universiteit van Vlaanderen, gratis te beluisteren op Spotify.

Waarom kan je op bol.com nog geen teletijdmachine kopen?

Tijdreizen science fiction? Nee hoor. Volgens de speciale relativiteitstheorie van Einstein is het theoretisch mogelijk: even door een wormgat kruipen en je komt met je teletijdsmachine uit waar en wanneer je maar wil. Zo'n ruimtetuig ontwikkelen staat helaas niet op het to-do-lijstje van dr. Pieter Thyssen, maar nadenken over de gevolgen van tijdreizen wel. Want, wat als je 'Back to the future'-gewijs in bed kruipt met je moeder? Ben je dan je eigen vader? Of wat als je terugkeert naar de prehistorie met een virus waar de dinosaurussen niet resistent tegen waren, ben jij dan verantwoordelijk voor hun uitroeiing? En kunnen we de Holocaust ongedaan maken door Hitler te vermoorden? Wat we alvast kunnen concluderen is dat sciencefictionfilms eigenlijk de filosofische meesterwerken van deze tijd zijn.

Toren van Babbel

Spelend denken

De Toren van Babbel biedt op een speelse manier de gelegenheid om te filosoferen. Verschillende soorten denkopdrachten kleven op de blokken van de toren. Kinderen kunnen punten verdienen als ze de opdracht goed beantwoorden. De denkopdrachten zetten hen aan om een eigen keuze te staven met argumenten, een ander standpunt in te nemen en creatief te denken.

Materiaal

De opdrachten en de uitleg om met de Toren van Babbel aan de slag te gaan, vind je op www.filodroom.be onder het tabblad materiaal.

Of rechtstreeks via volgende links:

Uitleg: <https://filodroom.be/wp-content/uploads/2023/04/filodroom-filosoferen-met-kinderen-toren-van-babbel-uitleg-website.pdf>

Toren van Babbel thema tijd (voorbeeld): <https://filodroom.be/wp-content/uploads/2023/04/filodroom-filosoferen-met-kinderen-toren-van-babbel-thema-tijd-website.pdf>

Om de toren uit te lenen, neem je contact op via info@filodroom.be. Bij ophaling in Sint-Katelijne-Waver betaal je €20 waarborg en €5 per toren voor een uitleenperiode van één week.

Verloop

Om de beurt trekken de spelers een blok uit de toren. Ze voeren de opdracht uit die op het blokje staat. De vereisten om een opdracht goed te keuren zijn beknopt en visueel weergegeven. Een blokje kan dus één (basisspel) of meer punten opleveren, maar ook geen of zelfs strafpunten (variaties op basisspel). Een uitgebreide speluitleg vind je in het document (zie link bij materiaal).

Filosoferen betekent kinderen aan het denken zetten en aan het luisteren zetten.

Leg je oor als begeleider ook af en toe te luister bij de spelers. Complimenteer of stuur bij.

Stripverhaal voor leerkracht

Raadsels

Welkom bij onze quiz over 'tijd', waarin elke seconde telt

Vraag 1: Welke minuten lijken voor jou het langst?

Die in een file? Of die op een feest?

Die in een file op een feest!

Vraag 2: Over welke uitspraak rond tijd gaat het hier?

De tijd is op.

Achter de tijd hollen

Hey, ik heb zelfs de tijd niet om te denken.

Vraag 3: Waarom hebben octopussen veel tijd?

Omdat ze veel 'tijd'-takels hebben.

Goed Antwoord.

Wat?!

Vraag 4:
Op welk moment voelt tijd slecht aan?

Als het weer slecht is.

Ik verlies tijd met naar jou te luisteren.

Maar nee, maak je niet druk.

Wel wel. Mijn tijd is kostbaar. Ik stop ermee.

En we hebben een winnaar!

Wat heb ik gewonnen?

Wel omdat de quiz sneller eindigde dan verwacht, heeft u 'tijd' gewonnen!

Duurt tijd altijd even lang?
Gaat de tijd altijd even snel?
Kan je tijd verliezen?
Kan je tijd winnen?
Kan je tijd terugdraaien?
Is tijd kostbaar?

Stripverhaal voor leerling

Raadsels

Welkom bij onze quiz over 'tijd', waarin elke seconde telt

Vraag 1: Welke minuten lijken voor jou het langst?

Die in een file? Of die op een feest?

Vraag 2: Over welke uitspraak rond tijd gaat het hier?

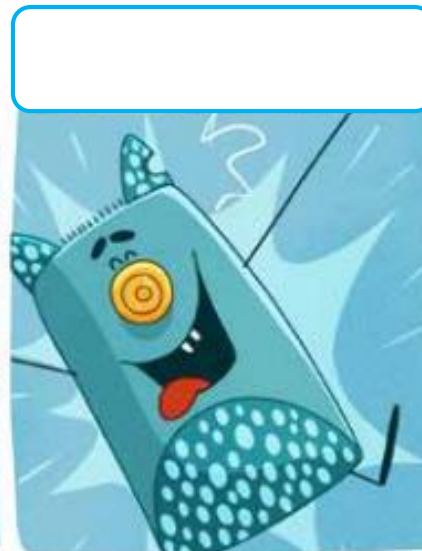
De tijd is op.

Hey, ik heb zelfs de tijd niet om te denken.

Vraag 3: Waarom hebben octopussen veel tijd?

Goed Antwoord.

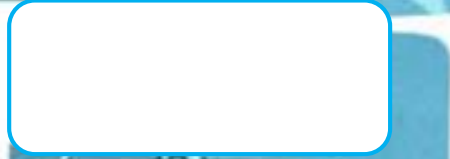

Wat?!

Vraag 4:
Op welk moment voelt tijd slecht aan?

Ik verlies tijd met naar jou te luisteren.

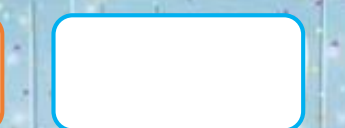
Maar nee, maak je niet druk.

Wel wel. Mijn tijd is kostbaar. Ik stop ermee.

En we hebben een winnaar!

Wel omdat de quiz sneller eindigde dan verwacht, heeft u 'tijd' gewonnen!

Duurt tijd altijd even lang?
Gaat de tijd altijd even snel?
Kan je tijd verliezen?
Kan je tijd winnen?
Kan je tijd terugdraaien?
Is tijd kostbaar?

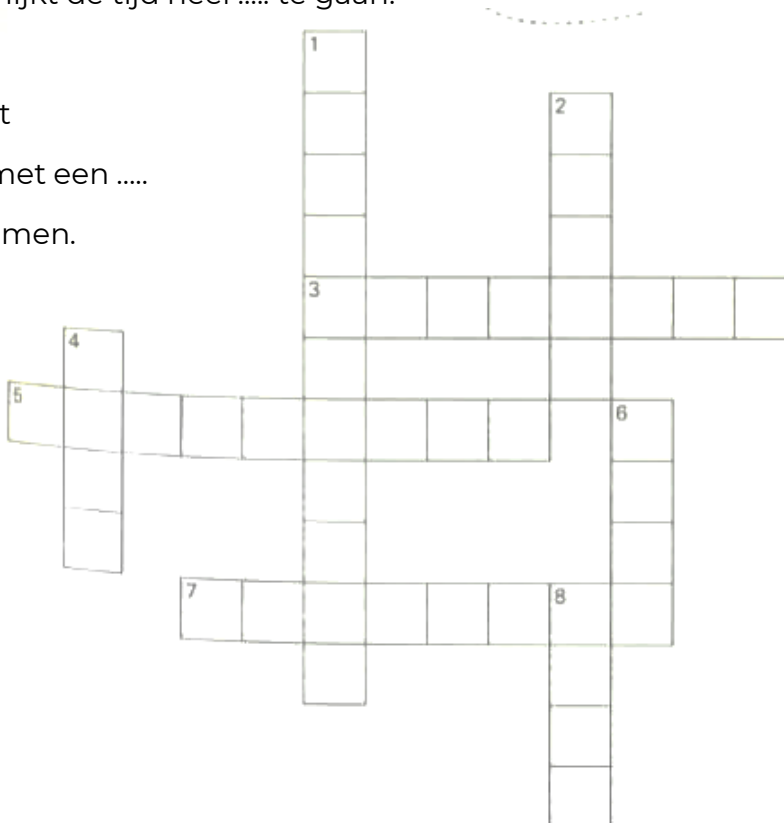
KRUISWOORDRAADSEL

Verticaal (I)

- 1 De ..... van Koningsbergen zetten hun klok gelijk bij het zien van de filosoof.
- 2 Het ..... is NU
- 4 Als je niet op tijd bent, ben je .....
- 6 De filosoof Immanuel ..... maakte iedere middag om half vier een wandeling.
- 8 Wanneer je slaapt, lijkt de tijd heel ..... te gaan.

Horizontaal (--)

- 3 Het ..... is al geweest
- 5 Tijd kan je meten met een .....
- 7 De ..... moet nog komen.

SUDOKU

Gebruik de letters die in de sudioku voorkomen.
 Elke letter komt maar één keer per rij en één keer per kolom voor.
 Ergens zit er een woord verstopt.
 Het woord is: _____

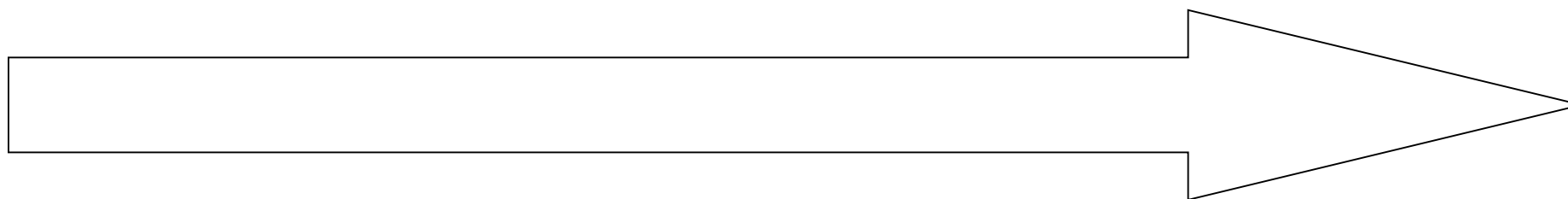
	E	O	P		L	A		N
N		D			A	O		
	Z		E		N		L	D
	R	E		A	Z	N		
L	O		N	P			R	Z
		Z	O	R		E	A	
	D	R			P	L		A
E		L	A	N			D	O
Z		N	D	L	O		E	R

Snel of traag

Ordenen

TRAAG

SNEL

--	--	--	--	--

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

spelen

televisie kijken

slapen

rekenen

zwemmen

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

Filosofie

SNEL EN TRAAAG

tanden poetsen

strip lezen

boterhammen eten

*wat een pret!
feest vandaag!
dat heb ik graag!
taarten smullen!
glazen vullen!
wensen doen!
een lach,
een zoen!
van je lippen.*

nieuwjaarsbrief schrijven

wc

Tijdsbalk

Analyseren

Kaartjes

Als ik groot ben	Ooit
Nooit	Nog even
Eens	1 januari
Gisteren	Morgen
Vandaag	Straks
In de Middeleeuwen	Lang geleden
Toen ik jong was	In de toekomst

Tekst

WAAR WAS JE VOOR JE GEBOORTE

Teletijdmachine

Creatief denken

TYPMACHINE

Teletijdmachine

Creatief denken

MICROGOLFOVEN

Teletijdmachine

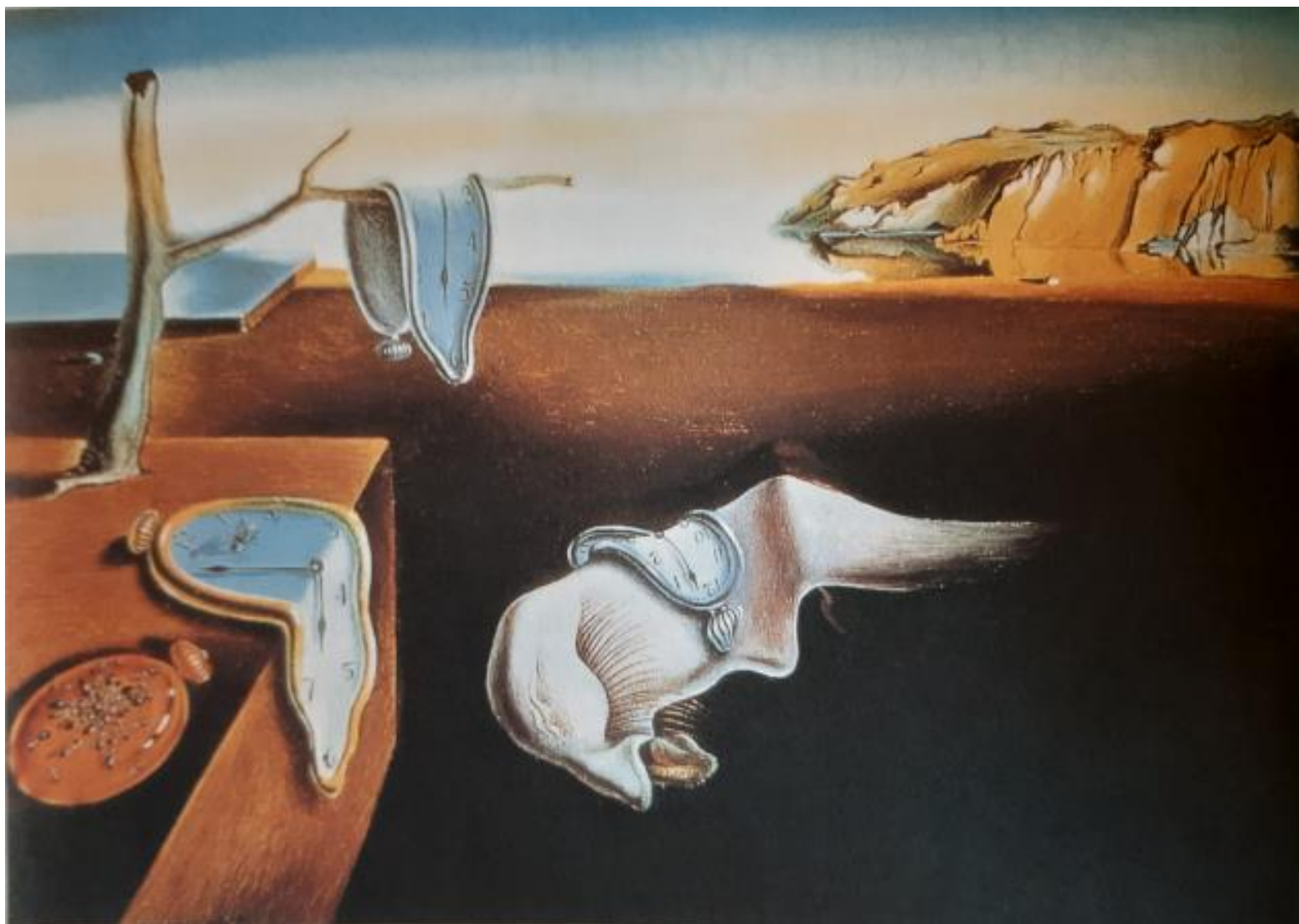
Creatief denken

TELEFOONCEL

Ramp of plan?

Gevolgen

Ramp of plan?

Gevolgen

Hokjesdenken: Wat als alle klokken ter wereld zouden stilvallen? Wat gebeurt er ...

... voor jezelf

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

... voor je ouders

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

... voor de natuur

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Ramp of plan?

Gevolgen

Hokjesdenken: Wat als alle klokken ter wereld zouden stilvallen? Wat gebeurt er ...

... voor jezelf

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

... voor je ouders

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

... voor de natuur

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Dan ... _____

_____

_____

Bronnenlijst

Afbeeldingen

Gedicht De Tijd: van Dam A., *Een heel jaar zes*. Bij Van Holkema&Warendorf,
Geraadpleegd op 23 juli 2024, van <https://snotneusjes.wordpress.com/2012/01/13/de-tijd-arend-van-dam/>

Tekening bij gedicht: Uur- en kalenderwijzerplaat, Zuidelijke Nederlanden, ca. 1500

M - Museum Leuven © Lukas - Art in Flanders, foto: Dominique Provost

Geraadpleegd op 23 juli 2024, van <https://www.okv.be/artikel/m-museum-leuven-kijken-een-kunst>

Strip: Geraadpleegd op 23 juli 2024, van <https://lesexplos.com/le-coin-philos/>

Tekst en raadsel Kant: Wassenberg S. (2018). *Het onwijs grote filosofie doe-boek*. Utrecht: Veen, Bosch en Keuning Uitgeversgroep.

Afbeeldingen snel en traag. Geraadpleegd op 3 januari 2025

Boterhammen eten: <https://www.istockphoto.com/nl/vector/jongen-eten-sandwich-gm960695812-262332087>

Nieuwjaarsbrief: <https://nl.pinterest.com/pin/663506957571072982/>

Rekenen: https://www.clipartmax.com/middle/m2i8i8b1m2G6i8H7_calcul-clipart-calcul-mental/

Slapen: <https://www.pinterest.com/pin/222224562842200845/>

Spelen: <https://create.vista.com/nl/vectors/silhouette-kids/>

Strip lezen: <https://nl.pinterest.com/maartjeg/jan-jans-en-de-kinderen/>

Tanden poetsen: <https://nl.pinterest.com/pin/581316264386163680/>

Wc: https://www.reddit.com/r/gmod/comments/16nrlax/petition_to_ban_all_posts_relating_to_skibidi/?tl=nl&rdt=56738

Zwemmen: <https://www.gravenbos.be/blogs/eerstegraad/eersteleerjaar/allereerste-zwemles>

Tekst Socrates: Wassenberg S. (2018). *Het onwijs grote filosofie doe-boek*. Utrecht: Veen, Bosch en Keuning Uitgeversgroep.

Afbeelding teletijdmachine. Geraadpleegd op 3 januari 2025.

Typmachine: <https://www.froufrous.nl/product/pastelturquoise-typemachine-remington-forty/>

Microgolfoven: <https://www.bol.com/nl/nl/p/inventum-mn207s-solo-magnetron-800w/9300000075002645/>

Telefooncabine: <https://pixers.us/posters/traditional-red-telephone-booth-in-london-69265477>

Schilderij Dali: geraadpleegd op 3 januari 2025, <https://kunstvensters.com/2014/06/19/canon-van-de-moderne-kunst-dali/>

Gesprekshappertje: Eigen materiaal.

Toren van Babel: Eigen materiaal.